

Pla de Formació Lingüística i Cultural

MEDI SOCIAL I CULTURAL: GEOGRAFIA, HISTÒRIA, ART I LITERATURA

INTRODUCCIÓ

L'assignatura de Medi social i cultural s'ha dissenyat pensant en destinataris que són mestres que desenvolupen o que han de desenvolupar l'activitat docent en una aula d'educació infantil o de primària.

La finalitat d'aquesta assignatura és, sobretot, desenvolupar estratègies per treballar adequadament a l'aula la geografia, la història i l'art de les Illes Balears, i la literatura catalana. Es pretén, alhora, trobar un equilibri profitós entre la diversitat de metodologies d'aproximació al fet geogràfic, històric o literari i la gestió pràctica docent.

Així, els objectius i els continguts tracten les particularitats geogràfiques de cadascuna de les illes, per tal d'analitzar i interpretar correctament la realitat del territori illenc, i les particularitats del fet històric, per analitzar i explicar el present de la nostra societat, com també les del fet literari, per analitzar i treballar amb diferents tipologies i gèneres discursius en llengua catalana.

OBJECTIUS

1. Conèixer les principals característiques de la geografia física de l'arxipèlag balear: orografia i hidrografia, climatologia i meteorologia, ecosistemes i espècies vegetals.
2. Conèixer de forma general els diversos trets de la població balear així com la seva distribució geogràfica i l'evolució dels seus moviments demogràfics.
3. Reconèixer les característiques del sistema urbà de cadascuna de les illes i els sistemes de transport que les cohesionen.
4. Descriure els principals trets de l'economia de les Illes Balears a través de l'evolució i la situació actual dels diferents sectors econòmics, així com la importància del sector terciari, i analitzar-ne les conseqüències socials i culturals i la problemàtica.
5. Aproximar-se a la història de les Illes Balears i reconèixer-ne els principals períodes i els factors que han propiciat aquesta evolució. Identificar les obres arquitectòniques i artístiques al llarg de la història així com les més representatives de la historiografia balear.
6. Descobrir les possibilitats de la història per ajudar a interpretar la societat actual.
7. Aproximar-se a la literatura catalana a través d'una mostra significativa de textos.
8. Explicitar les característiques principals de la poesia, de la narrativa i del teatre a partir d'obres representatives de la literatura catalana, especialment la feta a les Illes Balears, fent esment de la literatura infantil, juvenil i de tradició oral.
9. Desenvolupar la capacitat de planificar activitats didàctiques emprant recursos diversos per ajudar els alumnes a descobrir les característiques bàsiques del territori balear, l'evolució històrica i les possibilitats expressives i imaginatives del llenguatge literari.

10. Facilitar estratègies i criteris per seleccionar eines de consulta de la geografia, de textos de la història i literatura catalana de les Illes Balears i de recursos per a la pràctica a l'aula.

CONTINGUTS

1. Les unitats orogràfiques i hidrogràfiques del territori de les Illes Balears, el clima de les Illes Balears en el context de la Mediterrània i els principals ecosistemes de l'arxipèlag.

2. La població balear i la seva demografia.

3. Models d'assentament de cadascuna de les illes i tipologies de transport.

4. El territori i les activitats econòmiques dels diferents sectors.

5. L'ensenyament de la geografia de les Illes Balears: el disseny d'activitats a partir de recursos sobre el territori balear i els recursos de geografia per consultar i per dissenyar activitats (cartografia, itineraris, sistemes d'informació geogràfica, manuals i recursos en línia aplicats a l'ensenyament de la geografia).

6. Periodització i característiques principals de les diferents èpoques històriques de les Illes Balears, amb atenció a les manifestacions artístiques i arquitectòniques i les obres més representatives de la historiografia balear.

7. L'ensenyament de la història de les Illes Balears: el disseny d'activitats sobre textos històrics per treballar a l'aula i els recursos historiogràfics per consultar i per dissenyar activitats (enciclopèdies, diccionaris, manuals, itineraris i visites i recursos en línia aplicats a l'ensenyament de la història).

8. Cronologia bàsica de la literatura catalana: presentació dels principals moviments de la història literària catalana. Autors i obres representatius en la tradició catalana. Orígens i desenvolupament de la literatura infantil i juvenil catalana. La literatura de tradició oral.

9. Mirades transversals sobre el fet literari. La literatura catalana, la història i el medi social i cultural. La literatura catalana en relació amb altres literatures i altres disciplines artístiques.

10. L'ensenyament de la literatura catalana. L'educació literària i les habilitats lingüístiques. El disseny d'activitats sobre textos literaris per treballar a l'aula i els recursos de literatura catalana per consultar i per dissenyar activitats (manuals i històries de la literatura; diccionaris de conceptes literaris, d'obres i d'autors; pàgines web, i bases de dades sobre literatura catalana i aplicades a l'ensenyament de la literatura).

CRITERIS D'AVUACIÓ

1. Alumnes de cursos oficials:

a. Assistir a classe, participar-hi adequadament i fer les activitats proposades pel professor a l'aula (35 % de la nota final).

b. Presentar i defensar oralment un treball, fet individualment o en grup fora de

l'aula, d'acord amb les propostes del professor (65 % de la nota final).

Per ser qualificat positivament, l'alumne ha d'obtenir com a mínim un 50 % de la puntuació de cadascun dels apartats.

2. Alumnes de matrícula lliure:

Presentar-se a una prova d'acord amb els objectius i els continguts del programa, la qual ha de constar d'una intervenció oral i un exercici escrit (100 % de la nota final).

Per ser qualificat positivament, l'alumne ha d'obtenir com a mínim un 50 % de la puntuació de cadascuna de les parts.

BIBLIOGRAFIA DE GEOGRAFIA

- Lluch i Dubon, Ferran Dídac (1997). *Geografia de les Illes Balears*. Palma, Lleonard Muntaner Editor.
- Lluch i Dubon, Ferran Dídac (2018). *Geografia de les Illes Balears: física i ambiental*. Palma, Lleonard Muntaner Editor.
- Rabella, J.M. (dir.) (2000). *Atles de les Illes Balears*. Barcelona, Edicions 62.
- Salvà i Tomàs, Pere (dir.) (1995). *Atles de les Illes Balears*. Palma, Edicions Cort.

BIBLIOGRAFIA D'HISTÒRIA I ART

- Calviño, Celso (et al.) (2000). *Història de les Illes Balears*. Palma, Documenta Balear.
- Belenguer, E. (coord.) (2004). *Història de les Illes Balears*. (3 volums). Barcelona, Edicions 62.
- Casanovas Camps, M.A. (1988). *Història de les Illes Balears*. Palma, Editorial Moll.
- Casasnovas, M. A. i Ginard, D. (2006). *L'època contemporània a les Balears: 1780-2005*. Palma, Documenta Balear.
- Ferrer, J. L. (coord.) (2019). *Història d'Eivissa i Formentera*. Balàfia Postals

BIBLIOGRAFIA SOBRE LITERATURA

BIBLIOGRAFIA

- Bou, Enric (2000). *Nou diccionari 62 de la literatura catalana*. Barcelona, Edicions 62.
- Broch, Àlex (2009). *Diccionari de la literatura catalana*. Barcelona, Enciclopèdia Catalana.
- Cassany, Daniel. (1993). *La cuina de l'escriptura*. Barcelona: Empúries.
- Cassany, Daniel. (2018). *Laboratori lector per entendre la lectura*. Barcelona, Anagrama.
- Fuster, Joan (1972). *Literatura catalana contemporània*. Barcelona, Curial.

- Hauf, Albert G. (2009-2011). Panorama crític de la literatura catalana. Barcelona, Vicens Vives.
- Lluch, Gemma i Valriu, Caterina (2013). La literatura per a infants i joves en català. Anàlisi, gèneres i història. Alzira, Edicions Bromera.
- Riquer, Martí de; Comas, Antoni i Molas, Joaquim (1984-1988). Història de la literatura catalana. Barcelona, Ariel.
- Triadú, Joan (1982). La novel·la catalana de postguerra. Barcelona, Edicions 62.

WEBGRAFIA

- https://ebapenobert.caib.es/pluginfile.php/4153/mod_resource/content/2/Comentari%20de%20text%20%282021%29.pdf (pràctica de comentari de text).
- <https://www.escriptors.cat> (web de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana)
- <https://laserpblanca.blogspot.com> (web molt recomanable sobre literatura universal)
- <https://litecat.wordpress.com/1r-batx-comentaris-de-text/> (pautes per al comentari de text)
- <https://llettra.uoc.edu/ca/>
- <https://valriu.com/caterina/> (web de la doctora Caterina Valriu)
- <https://xtec.gencat.cat/ca/recursos/catala/literaturacatalana/>